

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับครูประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

A Development of School - based Training Curriculum to Enhance Learning
Assessment Competency for Elementary Teachers

รวงทอง ถาพันธ์¹, อังคณา อ่อนธานี², วาริรัตน์ แก้วอุไร³, สายฝน วิบูลรังสรรค์⁴

Ruangthong Thaphan, Angkana Onthanee, Wareerat Kaewurai, Saifon Wiboonrangsarn

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ของครูประถมศึกษาจำนวน 28 คน ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยการมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรของผู้วิจัยคณะครู ผู้บริหารโรงเรียน และโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม จำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 22 คน ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ ด้วยการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูผู้เข้ารับการพัฒนา จำนวน 12 คน รวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจสภาพจริง สอบถาม ผู้บริหารและครูผู้เข้ารับการพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คือ แบบแบบสอบถาม และแบบบันทึกข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะพบว่า สมรรถนะด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก สมรรถนะด้านความรู้ และสมรรถนะด้านทักษะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งทั้งสองสมรรถนะนี้จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาจึงใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร พบประเด็นสำคัญๆ ที่ทำให้เกิดความสำเร็จดังนี้ องค์ประกอบหลักสูตร ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผลของหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) สมรรถนะที่มุ่งเน้นของหลักสูตร 4) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 5) กระบวนการพัฒนาสมรรถนะ 6) สื่อแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนา 7) การวัดผลและประเมินผล 8) คุณสมบัติของผู้พัฒนาและผู้รับการพัฒนา กระบวนการพัฒนาของหลักสูตรมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนเตรียมการพัฒนา 2) ขั้นตอนการพัฒนา 3) ขั้นตอนตรวจสอบ 4) ขั้นสะท้อนคิด และ 5) ขั้นตอนการปรับปรุง เนื้อหาโครงสร้างของหลักสูตรประกอบไปด้วย 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 วางรากฐานการประเมินผลการเรียนรู้ หน่วยที่ 2 มุ่งสู่การสร้างเครื่องมือวัดและประเมิน หน่วยที่ 3 เพลิดเพลินกับการออกแบบประเมินผล หน่วยที่ 4 ค้นหาข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์แต่ละองค์ประกอบมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

¹ นิสิตระดับการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² ดร., ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

³ รองศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

⁴ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบดังนี้

3.1 ผลการศึกษาสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า สมรรถนะด้านความรู้การประเมินผลการเรียนรู้ มีผลโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.09 คิดเป็นร้อยละ 76.36 คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะด้านทักษะการประเมินผลการเรียนรู้ของเท่ากับ 12.75 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.98

3.2 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนามีสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้เท่ากับ 31.92 คิดเป็นร้อยละ 79.79 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 65 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินผลด้านความเป็นประโยชน์ของหลักสูตร พบว่าหลักสูตรมีความเป็นประโยชน์ใน 4 ประเด็น คือ การนำไปใช้ประโยชน์ วิธีการของหลักสูตร การยอมรับทางการศึกษา และผลที่เกิดแก่องค์กรและหน่วยงานเป็น

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร/ สมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้/ ครูประถมศึกษา/ แนวคิดโรงเรียนเป็นฐาน

Abstract

The aim of research was to develop school-based training curriculum to enhance learning assessment competency for elementary teachers. This study was conducted through 4 steps of research and development methodology. Step one: Studied the competency of learning assessment by 28 elementary teachers. Step two: Constructing curriculum and verifying curriculum quality by participating of 5 people who were teachers, administrators, and experts, to check its appropriateness. Step three: Implementing the curriculum by the samples who were the elementary teachers, 22 people and it took 30 hours for developing. Step four: Evaluating curriculum was discussed by focus group discussion, 12 people; qualified people, administrators, academic teachers, and developed teachers. The information was gathered by authentic observation and investigated the administrators and the teachers involved in developing. The tools used in this research were a questionnaire and a record. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The results of the research were as following:

1. The studying competency for elementary was a moderate level.
2. The results of constructing and verifying the quality of curriculum were as follow. Curriculum elements which comprises of 8 elements, 1) rationale, 2) the objectives of curriculum, 3) the core competency of curriculum, 4) the content of structure of curriculum, 5) the procedure for competency development, 6) media for learning sources, 7) measurement and assessment, 8) qualifications looks of developed people and developers. The 5 processes of curriculum development 1) preparing, 2) developing, 3) verifying, 4) reflecting and 5) improving. Content structure of curriculum consists of 4 units 1) Fundamental learning assessment 2) Constructing assessment tools 3) Pleasing with assessment designing 4) Searching for useful information. Curriculum quality was appropriate at the highest level.
3. The result of testing a school-based training curriculum to enhance learning assessment competency for elementary teachers were as following.

3.1 Knowledge competency was at high level with average score at 19.09 (76.36%) out of 25 and skill competency was at 12.75 (84.98%) out of 15.

3.2 The result of learning assessment competency comparison for elementary teachers school base found that average score of the participant was at 31.92 (79.79%) out of 40 which was 65% higher than standard at 0.05 level significant.

4. The result of benefits evaluating of curriculum found that the curriculum can benefits in 4 parts: application, curriculum methods, academic recognition, and the better outcome for the organization and the institution.

Key words: Curriculum Development/ Learning Assessment/ Competency/ Elementary Teacher/ School - based Training Approach

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้ให้ความสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนรวมทั้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะเป็นการวัดและประเมินผลที่มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด ดังนั้นการวัดและประเมินจึงต้องใช้วิธีที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการ หรือแฟ้มสะสมงาน ผู้ใช้ผลการประเมินระดับชั้นเรียนที่สำคัญ คือ ตัวผู้เรียน ผู้สอน และพ่อแม่ ผู้ปกครองจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และค้นหาข้อมูล เกณฑ์ต่างๆ ที่จะทำให้อันเห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้า ความสำเร็จของตน ครูผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียน แต่ละคน แต่ละกลุ่ม สามารถให้คะแนนหรือจัดกลุ่ม

ผู้เรียนรวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้ ขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองจะได้ทราบความสำเร็จของผู้เรียน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2555, หน้า 24-25)

ที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินในระดับชั้นเรียนโดยครูผู้สอนมักแยกการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลออกจากกัน ซึ่งแท้จริงแล้วการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลควรดำเนินการไปด้วยกันและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และเกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน รวมทั้งปัญหาที่ผู้สอนมักใช้แบบทดสอบแบบปรนัยวัดผลเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าแบบทดสอบมีข้อจำกัดหลายประการในการใช้ประเมินผู้เรียน เนื่องจากแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมักเป็นแบบทดสอบปรนัยวัดเพียงความรู้ความจำเป็นส่วนใหญ่ที่ไม่ครอบคลุมพฤติกรรมด้านของผู้เรียนแล้วยังไม่สามารถวัดกระบวนการคิดที่ซับซ้อนหรือการคิดระดับสูง การแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้ ทักษะต่าง ๆ เช่น การพูด การเขียน การปฏิบัติ การสร้างสรรค์ และทักษะทางสังคมของผู้เรียนได้ ผลการประเมินผู้เรียนจึงไม่สามารถให้ภาพที่ครอบคลุมความสามารถทุกด้านได้อย่างชัดเจน (สมนึก นนจิจันทร์, 2544, หน้า 73) สอดคล้องกับที่ ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, หน้า 4-5) ที่พบว่า ในช่วงปีการศึกษา 2546-2547 การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนครูส่วนใหญ่ยังสับสนไม่มั่นใจในวิธีการปฏิบัติโดยเฉพาะเทคนิคการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ทำให้การวัดและประเมินผู้เรียนไม่เป็นรูปธรรม

ที่ชัดเจน สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการวัดประเมินผล ผู้เรียนที่พบ ได้แก่ มีความสับสนในข้อคำถามเปลี่ยนแปลง ระบบระเบียบวิธีปฏิบัติในกระบวนการประเมินการเรียนรู้ จากกระทรวงศึกษาธิการ เครื่องมือในการประเมินผลไม่มีคุณภาพในด้านความเที่ยงตรง เนื่องจากครูไม่เข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งไม่ชัดเจนและมีมากเกินไป ขาดเครื่องมือในการวัดและประเมิน รวมถึงสอดคล้องกับบุญส่ง ไหญ่โต (2552) ที่กล่าวถึงปัญหาของการวัดและประเมินผลที่เกิดจาก ครูผู้สอนไว้หลายประเด็น เช่น ขาดความรู้ และเทคนิค วิธีการวัด และประเมินผล ไม่เห็นความสำคัญของการวัด และประเมินผล ไม่วางแผนการวัดและประเมินผลไว้ล่วงหน้า ใช้เครื่องมือวัดผลไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมกับเด็ก ขาดความรู้การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ใช้ผลการประเมินไม่คุ้มค่า ไม่เข้าใจการวัดและประเมินผลแนวใหม่ มีภาระงานมาก ขาดจรรยาบรรณนักวัดผล นักเรียนทุกคนวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการเดียวกันหมดทำให้ ไม่เหมาะสมกับนักเรียนทุกคน เป็นต้น นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของอรุณ โยธสิงห์ (2546) ที่พบว่า ครูในโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวัด ประเมินผลการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับปานกลาง ด้านสภาพ ปัญหาที่เกิด พบว่า ครูใช้หลักการประเมินควบคู่กับการ เรียนการสอนน้อยที่สุด และปัญหาที่ประสบมากที่สุด คือ ปัญหาด้านการสร้างเครื่องมือประเมิน และครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือ ครูผู้สอนยังใช้เครื่องมือ ในการประเมินที่ไม่หลากหลายอันเกิดจากความไม่มั่นใจใน ความถูกต้องของเครื่องมือว่าตนเลือกใช้ได้เหมาะสม หรือไม่

จากสภาพปัญหาข้างต้นจึงมีความจำเป็นต้อง พัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนให้มีสมรรถนะ (Competency) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จึงมีความจำเป็น เพราะ หากครูมีสมรรถนะดังกล่าวแล้วจะช่วยให้การวัดและ ประเมินผลในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพ ดังที่ สำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548, หน้า 3) กล่าวไว้ว่าสมรรถนะมีความสำคัญสำหรับบุคคลที่จะต้อง มีและจะต้องพัฒนาให้เกิดในตัวบุคคลเพราะสมรรถนะ เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลงานมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่นๆ ที่ทำให้บุคคล สามารถสร้างผลงานโดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงาน และเชื่อ

ว่าหากบุคลากรมีพฤติกรรมการทำงานในแบบที่ หน่วยงานบรรลุเป้าประสงค์ตามที่ต้องการได้ สมรรถนะ เป็นสิ่งที่สามารถเสริมสร้างขึ้นได้โดยผ่านการฝึกอบรม และพัฒนา การฝึกอบรมและการพัฒนาตามหลักการ สมรรถนะ จึงเป็นกระบวนการพัฒนาและฝึกอบรมโดยใช้ หลักสูตรฐานสมรรถนะ ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เป็นสำคัญและเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถให้กับผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมให้แสดงพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะและเจตคติเฉพาะที่จะสามารถปฏิบัติงานหรือ กิจกรรมนั้นๆ ให้ประสบผลสำเร็จตามมาตรฐานหรือ เกณฑ์การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2550, หน้า 48) สอดคล้องกับไพศาล ไกรสิทธิ์ (2549, หน้า 234) ที่กล่าวว่าการฝึกอบรมมี บทบาทอย่างยิ่ง ในการช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ทั้งด้านความรู้ (Cognitive) ซึ่งบุคคลจะต้องมีความรู้ที่เป็นความคิดรวบ ยอดอันเป็นพื้นฐานที่ต้องใช้ในการทำงาน จะต้องเข้าใจ เหตุและผลที่ใช้ในการทำงานตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงาน การประยุกต์ความรู้ กระบวนการ สืบสวนสอบสวนหลักการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ด้าน ทักษะ (Psychomotor) เป็นทักษะที่สัมพันธ์กับการใช้ เครื่องมือหรือการใช้มือทักษะขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การ เคลื่อนไหวทางกายและการปฏิบัติงาน ทักษะช่วยให้การ ทำงานง่ายขึ้นเกิดความพยายามอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาวิธี ทำงานที่ดีกว่า อย่างไรก็ตามในการฝึกอบรมบางครั้งจะ เน้นการเรียนรู้ด้านทักษะมากกว่าการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ด้วยเหตุผลที่ว่า ทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนานั้น ไม่สามารถที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยระบบการศึกษา ทั้งนี้เพราะความเฉื่อยชาของระบบ หลักสูตรการฝึกอบรม จึงต้องเน้นการสร้างหรือยกระดับทักษะเป็นพิเศษ ส่วน ความรู้หรือเจตคติสามารถจะสร้างได้ในระบบโรงเรียน ประการหนึ่ง และกระบวนการฝึกอบรมเป็นกระบวนการ หนึ่งที่ประกอบไปด้วยวิธีการที่หลากหลายเช่นการ บรรยาย การฝึกปฏิบัติจริง การศึกษาจากกรณีตัวอย่าง การศึกษาจากใบความรู้ ใบงาน ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้ ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในสิ่งที่ฝึกอบรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากแนวคิดข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สามารถพัฒนาสมรรถนะการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ของครูในโรงเรียนผ่านหลักสูตรฝึกอบรมได้

ต่อกรณีการพัฒนาสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนผ่านหลักสูตรฝึกอบรมนั้น หากพิจารณาแนวคิดของ NUESCO (1986, หน้า 11-13) เกี่ยวกับหลักสูตรที่เน้นสมรรถนะ (Competency) แล้วพบว่าหลักสูตรดังกล่าวควรมุ่งเน้นส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นยุทธวิธีหนึ่งในการพัฒนาครูประจำการที่ยั่งยืนเนื่องจากการอบรมครูประจำการที่ผ่านมามีใช้วิธีการให้ความรู้กับครู โดยผู้ดำเนินการเป็นตัวแทนจากหน่วยงานภายนอกหรือจากส่วนกลาง เป็นความรับผิดชอบของผู้เชี่ยวชาญที่ต้องวางแผนและดำเนินการด้วยกระบวนการเช่นนี้พบว่า สิ้นเปลือง และไม่สัมพันธ์กับความต้องการของครู การนำครูออกจากโรงเรียนเป็นเหตุสำคัญที่กระทบการทำงานปกติของครู และครูได้รับประโยชน์จากการอบรมค่อนข้างน้อย สภาพปัญหาความต้องการพัฒนาครูมีมากกว่าการอบรมแบบเดิม จะตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้ จึงทำให้ต้องแสวงหาวิธีใหม่ๆ การจัดการศึกษาสำหรับครูประจำการต้องตอบสนองความต้องการของครูเป็นรายบุคคล รายกลุ่มหรือทั้งโรงเรียน ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน คำตอบที่สำคัญประการหนึ่ง คือการอบรมครูประจำการในโรงเรียน เพราะการสอนและการเรียนรู้ เกิดขึ้นในบริบทโรงเรียน มีการอบรมที่สัมพันธ์กับบทบาทในการทำงาน ได้วางแผนดำเนินการและการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง (2551, หน้า 45) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครูประจำการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (The school based in service training program : SBIT) ว่าเป็นรูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่สร้างขึ้นสำหรับครูและบุคคลอื่นๆ ของโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับและการดูแลเบื้องต้นจากครู ผู้บริหารศึกษานิเทศก์ วิทยากร หรือบุคคลสำคัญ (Key person) เป็นการออกแบบเพื่อตอบสนองความต้องการ ของท้องถิ่น และมุ่งไปที่ปัญหาของโรงเรียน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547, หน้า 13) ที่กล่าวว่า โรงเรียนหรือสถานศึกษาสามารถจัดให้มีการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง โดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผน การนำไปใช้ และการประเมินผลโดยอาจจะพัฒนาภายในสถานศึกษาแต่ละแห่งหรือเป็นกลุ่มสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเริ่มจากสถานศึกษาหรือเริ่มจาก

บุคคลภายนอก แต่ต้องเกิดจากการทำงานร่วมกันกับทางสถานศึกษาและบนพื้นฐานความต้องการของครูและสถานศึกษา แนวคิดข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนผ่านหลักสูตรฝึกอบรมนั้น หลักสูตรควรเน้นสมรรถนะและควรพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

จากปัญหา และแนวคิดข้างต้น จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานขึ้น เพื่อให้ครูมีความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของครูเป็นสำคัญ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวผู้วิจัยประยุกต์ใช้รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะ 3 วิธี ได้แก่ ร่วมวางแผนและพัฒนาประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างสมรรถนะ และประเมินหลังการเสริมสร้างสมรรถนะ

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ของครูประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
  - 3.1 เพื่อศึกษาสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้หลังการทดลองใช้หลักสูตร
  - 3.2 เพื่อเปรียบเทียบ
4. เพื่อประเมินผลความเป็นประโยชน์ของหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษา โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา เพื่อกำหนดสมรรถนะสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนา ใช้รูปแบบการ

วิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูประถมศึกษาที่มีต่อระดับสมรรถนะของตนเอง สร้างตามเนื้อหา และองค์ประกอบของสมรรถนะและการประเมินผลการเรียนรู้ใน 3 ด้าน คือ 1) สมรรถนะด้านความรู้ สอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์พื้นฐานของการประเมินผลการเรียนรู้ออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ การวิเคราะห์ผลการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้ 2) สมรรถนะด้านทักษะ สอบถามเกี่ยวกับทักษะด้านการวางแผนการประเมิน การดำเนินการประเมิน และการสรุปผลและการนำผลการประเมินไปใช้ และ 3) สมรรถนะด้านคุณลักษณะ สอบถามเกี่ยวกับ การเป็นผู้มีความยุติธรรม การเป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบ การเป็นผู้มีความรับผิดชอบ การเป็นผู้มีความอดทน และการเป็นผู้สนใจใฝ่รู้ในหลักวิชาการวัดและประเมินผล เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่สมัครใจและยินดีให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล จำนวน 28 คนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับใช้ทดลองหลักสูตรนำข้อมูล ที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยตั้งเกณฑ์ในการพิจารณาว่าสมรรถนะใดที่อยู่ในระดับปานกลาง หรือมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.51 เป็นสมรรถนะที่ต้องได้รับการพัฒนา และใช้เป็นข้อมูลในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาครูโยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาระดับสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์แล้วร่วมประชุม

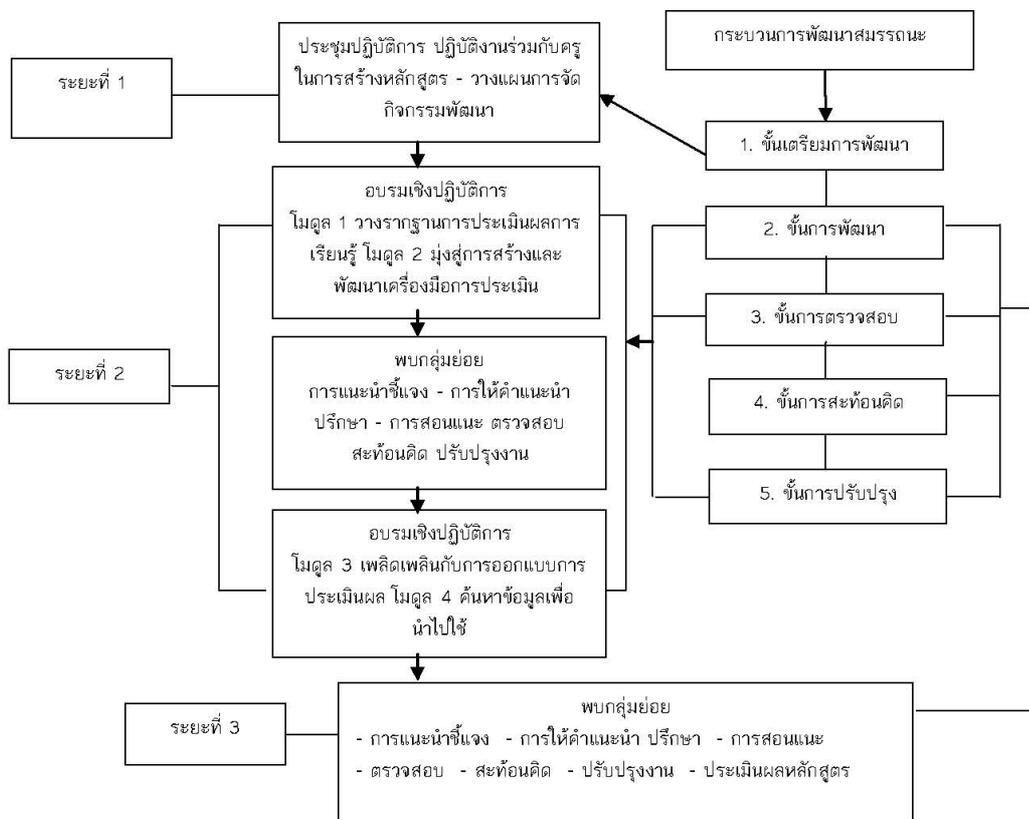
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้วิจัยนำผลการศึกษาข้อมูลระดับสมรรถนะในขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนาหลักสูตร โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการพัฒนาครูโยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ 1) นำข้อมูล

ที่ได้จากการศึกษาระดับสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์แล้วร่วมประชุมกับสถานศึกษาในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของหลักสูตรตามสภาพสมรรถนะที่ได้และความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องการ 2) ร่วมประชุมพิจารณาร่างหลักสูตรที่ร่วมกันยกร่างโดยผู้วิจัยผู้บริหาร ครูวิชาการและหัวหน้าสายชั้นของโรงเรียนที่เป็นฐานในการวิจัย ซึ่งหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมี 8 องค์ประกอบ คือ หลักการและเหตุผลของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร สมรรถนะที่มุ่งเน้นของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการพัฒนาสมรรถนะ สื่อแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนา การวัดผลและประเมินผล คุณสมบัติของผู้พัฒนาและผู้บริหารพัฒนา 3) นำเสนอหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านในการตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร โดยประเด็นในการพิจารณาคือความถูกต้อง เหมาะสม ความชัดเจน และความเป็นไปได้ขององค์ประกอบแต่ละ องค์ประกอบว่าในภาพรวมหลักสูตรมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ของครูประถมศึกษาบนพื้นฐานของโรงเรียนเป็นฐานได้จริงหรือไม่ โดยการตรวจสอบด้วยแบบประเมินความเหมาะสมที่เป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับครูประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ผู้วิจัยนำไปใช้จริงกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยมีครูสมัครใจเข้าร่วมการพัฒนา 22 คน จากจำนวนครู 28 คน ที่ศึกษาข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 แต่ได้สมัครใจเข้าร่วมการพัฒนาเพียง 22 คน ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ - เดือนพฤษภาคม 2557 โดยมีกระบวนการพัฒนาตามหลักสูตร ดังนี้

กรอบการพัฒนาตามหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้
สำหรับครูประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ภาพ 1 การพัฒนาตามกระบวนการของหลักสูตรฯ

ผู้วิจัยทดลองใช้หลักสูตรตามขั้นตอน คือ

1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 วัน ในหน่วยที่ 1 และหน่วยที่ 2 ดำเนินตามกิจกรรมในแผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร โดยการให้ความรู้และฝึกปฏิบัติการชี้แจงชี้แนะ การให้คำแนะนำ และการสอนแนะ แก่ผู้เข้ารับการพัฒนา โดยวิทยากรผู้ให้ความรู้เป็นครูแกนนำด้านการวัดและประเมินผลของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 คน และวิทยากรจากสำนักทดสอบทางการศึกษา 1 คน และผู้วิจัย

2. หลังจากจัดอบรมเชิงปฏิบัติการวันระยะ 2 วันพบกลุ่มย่อย โดยการแนะนำชี้แจง การให้คำแนะนำ ปรึกษา การสอนแนะ ตรวจสอบผลงานที่ทำ สะท้อนคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาอุปสรรค ปรับปรุงงาน 2 วัน

3. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 วันในหน่วยที่ 2 (ต่อ) หน่วยที่ 3 และ หน่วยที่ 4 อีก 2 วัน ดำเนินตามกิจกรรมในแผนการจัดกิจกรรมของหลักสูตร โดยการให้ความรู้และฝึกปฏิบัติ ด้วยการชี้แจง ชี้แนะให้

คำแนะนำ และการสอนแนะแก่ผู้เข้ารับการพัฒนา โดยวิทยากรผู้ให้ความรู้เป็นครูแกนนำด้านการวัดและประเมินผลของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คน วิทยากรจากสำนักทดสอบทางการศึกษา 1 คน วิทยากรจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1 คน และผู้วิจัย

4. ระหว่างดำเนินการพัฒนาสังเกตพฤติกรรมของครูผู้เข้ารับการพัฒนาในการร่วมกิจกรรมตามหลักสูตร และบันทึกสภาพการจัดกิจกรรมของผู้ให้การพัฒนาโดยการจดบันทึกลงในสมุดบันทึกของผู้วิจัย

5. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองผู้วิจัยทำการทดสอบผู้เข้ารับการพัฒนาด้วยแบบประเมินสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ด้านความรู้ จำนวน 25 ข้อ

6. หลังจากนั้น 2 สัปดาห์ พบกลุ่มย่อยโดยการแนะนำชี้แจง การให้คำแนะนำ ปรึกษา การสอนแนะ ตรวจสอบผลงานที่ทำ สะท้อนคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาอุปสรรค ปรับปรุงงาน ประเมินสมรรถนะด้านทักษะของครูผู้เข้ารับการพัฒนาโดยผู้บริหาร เพื่อน

ร่วมงาน ที่เข้ารับการพัฒนา และครูผู้เข้ารับการพัฒนา ด้วยแบบประเมินสมรรถนะด้านทักษะปฏิบัติที่มีลักษณะ เป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 65 ด้วยสถิติทดสอบที

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลหลักสูตร เสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดำเนินการประเมินด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินผล จำนวน 12 คน ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษาระดับ เขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ หัวหน้าสายชั้น และครูผู้เข้ารับการพัฒนา โดยดำเนินการประเมินความเป็นประโยชน์ของหลักสูตร ซึ่งเป็นการพิจารณาความเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นของ หลักสูตร ในด้านการนำไปใช้ประโยชน์ วิธีการของ หลักสูตร การยอมรับทางการศึกษา และผลที่เกิดแก่ องค์กรและหน่วยงาน ด้วยแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการแสดงความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิตามประเด็นทั้ง 4 ประเด็น โดยการ วิเคราะห์เนื้อหา และสร้างเป็นข้อสรุปอุปนัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสมรรถนะการประเมินผลการ เรียนรู้ของครูประถมศึกษา พบว่า สมรรถนะการ ประเมินผลการเรียนรู้ของครูประถมศึกษาในโรงเรียนที่ ใช้เป็นฐานวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สมรรถนะด้านคุณลักษณะมีระดับสมรรถนะอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.69$) รองลงมาคือสมรรถนะด้านความรู้มี ระดับสมรรถนะปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$) และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สมรรถนะด้านทักษะ มีระดับ สมรรถนะปานกลาง ($\bar{x} = 3.06$)

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของ หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับครูประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า หลักสูตรที่สร้างขึ้นมี องค์ประกอบที่สำคัญ 12 องค์ประกอบ ได้แก่ (ดังปรากฏในขั้นตอนที่ 2) สมรรถนะที่มุ่งเน้นของหลักสูตร มี 2 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้ และสมรรถนะด้านทักษะ ซึ่ง

สมรรถนะด้านความรู้ ได้แก่ ความสามารถของ ครูผู้สอนในการเป็นผู้มีความรู้ความคิดความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียน ได้แก่แก่นโน้ตศนพื้นฐานเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จุดมุ่งหมาย ประเภทของการประเมิน การ วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมิน และการนำผลการ ประเมินไปใช้ และสมรรถนะด้านทักษะ ได้แก่ ความสามารถของครูผู้สอนในการประยุกต์ใช้ความรู้ที่ ได้รับจากการเสริมสร้างสมรรถนะไปใช้ในการวาง แผนการประเมิน การดำเนินการประเมิน และการ สรุปลผลการประเมินและนำผลการประเมินไปใช้ ประโยชน์ ในการจัดการเรียนการสอนและการจัด การศึกษา เนื้อหาสาระของหลักสูตรประกอบไปด้วย 4 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 วางรากฐานการประเมินผล การเรียนรู้ เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นของ การวัดและประเมินผล ในเรื่องของหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลและเทคนิคการ ประเมินในแบบต่าง ๆ หน่วยที่ 2 มุ่งสู่การสร้างและ พัฒนาเครื่องมือการประเมิน เป็นองค์ความรู้และฝึก ทักษะปฏิบัติ เกี่ยวกับลักษณะและประเภทของเครื่องมือ ประเมินต่าง ๆ หลักการสร้างเครื่องมือ ประเมินแบบ ต่าง ๆ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ควรรู้ เกณฑ์การประเมิน และการสร้างเกณฑ์การประเมิน หน่วยที่ 3 เพลิดเพลินกับการออกแบบประเมินผลเป็น องค์ความรู้ และฝึกทักษะปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนการ ประเมิน การดำเนินการประเมิน การนำข้อมูลผลการ ประเมินไปใช้ หน่วยที่ 4 ค้นหาข้อมูลเพื่อการนำไปใช้ เป็นการให้องค์ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการให้ข้อมูล ย้อนกลับแก่ผู้เรียน การวางแผนการใช้ผลการประเมิน เพื่อพัฒนาผู้เรียน

นอกจากนี้ยังพบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมี กระบวนการพัฒนาสมรรถนะโดยยึดหลักแนวคิด กระบวนการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-based Training) มี 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนเตรียมการ วางแผนพัฒนา 2) ขั้นตอนการพัฒนา 3) ขั้นตอนตรวจสอบ 4) ขั้นตอนสะท้อนคิด และ 5) ขั้นตอนปรับปรุง และจากการ ตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่าทุก องค์ประกอบของหลักสูตร ตลอดจนแผนการจัด กิจกรรมมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$)

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านความรู้หลังการทดลองหลังใช้หลักสูตรของครูผู้เข้ารับการพัฒนามีคะแนนสอบด้านความรู้เฉลี่ยเท่ากับ 19.09 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.36 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนสอบหลังการพัฒนาของครู พบว่า คะแนนสอบหลังการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านทักษะหลังการทดลองหลังใช้หลักสูตรของครูผู้เข้ารับการพัฒนามีคะแนนประเมิน เฉลี่ย 12.75 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.98 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์ร้อยละ 65 กับคะแนนประเมินหลังการพัฒนาของครู พบว่า คะแนนประเมินหลังการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะด้านการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลมาจากคะแนนสมรรถนะด้านความรู้ร่วมกับคะแนนสมรรถนะด้านทักษะ หลังการใช้หลักสูตรของครูผู้เข้ารับการพัฒนามีคะแนนสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ เท่ากับ 31.92 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.79 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนประเมินหลังการพัฒนาของครู พบว่า คะแนนประเมินหลังการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับครูประถมศึกษา พบว่าหลักสูตรมีความเป็นประโยชน์ 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การนำไปใช้ประโยชน์ การนำไปใช้ประโยชน์ของหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถ

นำไปใช้กับโรงเรียนต่างๆ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนทั่วไปเกี่ยวกับด้านการวัดและประเมินผล จะมีสภาพปัญหาที่เหมือนๆ กัน และไม่เฉพาะครูฝ่ายประถมศึกษาเท่านั้น ครูระดับอื่นๆ สามารถเข้าร่วมการพัฒนาได้ เพราะสาระของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นกลาง และเป็นมาตรฐานมีทฤษฎีรองรับที่ชัดเจน

ประเด็นที่ 2 วิธีการของหลักสูตร วิธีการของหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาและเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะปฏิบัติและคุณลักษณะที่ดีให้เกิดแก่ผู้เข้ารับการพัฒนาได้ กิจกรรมที่จัดในหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีทักษะในการคิด วิเคราะห์ เนื่องจากวิธีการที่ได้มาของหลักสูตรนั้นมีกระบวนการพัฒนาที่อิงหลักวิชาการ และใช้ข้อมูลพื้นฐานความต้องการจำเป็นเป็นส่วนสำคัญของการสร้างหลักสูตร

ประเด็นที่ 3 การยอมรับทางการศึกษา พบว่าหลักสูตรฉบับนี้ในมุมมองทางการศึกษาสามารถเป็นที่ยอมรับทั่วไปได้ในหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน หรือสถาบันทางการศึกษาต่างๆ ซึ่งกระบวนการพัฒนาเป็นกระบวนการที่มุ่งให้เกิดการสร้างสรรค์และเปลี่ยนแปลงการทำงานและกระบวนการพัฒนาตามหลักสูตรฉบับนี้ ใช้หลักแนวคิดของการพัฒนาโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับทั่วไป ทุกหน่วยงานด้านเนื้อหาสาระของหลักสูตรเป็นเนื้อหาที่มาจากทฤษฎี เอกสาร ตำรา อ้างอิง ซึ่งเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้

ประเด็นที่ 4 ผลที่เกิดแก่องค์กรหรือหน่วยงาน พบว่าหลักสูตรช่วยให้บุคลากรของโรงเรียนที่เข้ารับการพัฒนามีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในด้านการประเมินผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ผู้บริหาร บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลประเมินเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนจัดการศึกษา ทำให้หน่วยงานเห็นถึงศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียนว่ามีความรู้ความสามารถ และสามารถที่จะเป็นผู้นำทางการวัดประเมินผลได้ นอกจากนี้ยังเกิดผลทางอ้อมอันได้แก่ทำให้ผู้บริหารเห็นศักยภาพของบุคลากรของตนเอง และเกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่น่าสนใจมา นำเสนอผลการอภิปรายดังนี้

ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรพบว่าสมรรถนะ การประเมินผลการเรียนรู้ของครูประถมศึกษาที่ ทำการศึกษาต่อการพัฒนาหลักสูตรนั้น มีสมรรถนะ ด้านความรู้ และทักษะอยู่ในระดับปานกลาง หลังจาก ได้รับการพัฒนาโดยใช้หลักสูตรที่พัฒนาจากข้อมูล พื้นฐานตามความต้องการในครั้งนี้ พบว่าสมรรถนะของ ครูผู้เข้ารับการพัฒนามีคะแนนสมรรถนะการ ประเมินผลการเรียนรู้ เท่ากับ 31.92 คะแนน คิดเป็น ร้อยละ 79.79 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์ร้อยละ 65 กับคะแนนประเมินหลังการพัฒนาของครูคะแนน ประเมินหลังการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้าง สมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครู ประถมศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เนื้อหาสาระของหลักสูตรมีความเหมาะสมกับผู้เข้ารับ การพัฒนา เพราะเป็นเนื้อหาสาระที่เกิดจากความ ต้องการของผู้เข้ารับการพัฒนาคือ การบวนการพัฒนา สมรรถนะของหลักสูตรสามารถช่วยให้เกิดการพัฒนา สมรรถนะของผู้เข้ารับการพัฒนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากกระบวนการพัฒนานั้นเกิดจากการ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ในการจัดกิจกรรมพัฒนาซึ่งเป็น กระบวนการหรือกิจกรรมที่ยึดตามหลักคิดของ School-Based Training และเป็นการพัฒนาที่เกิดจาก ความสมัครใจของผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนศึกษา ที่มีได้ถูกบังคับจึงทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีว่าการถูก บังคับเนื่องจากมีแรงจูงใจ แรงขับจากภายในว่าเป็น ผลงานที่มีส่วนร่วมจึงมีเจตคติที่ดีซึ่งจะช่วยให้เกิดการ เรียนรู้ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนา สมรรถนะของ David C. McClelland (1973, หน้า 127) ที่ว่าแรงจูงใจ/เจตคติ (Motive/Attitude) เป็น แรงจูงใจ หรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดง พฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือความสำเร็จ และยัง สอดคล้องกับผลการทดลองใช้หลักสูตรของวาริรัตน์ แก้วอุไร และเทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2552) ที่ พบว่า หลังจากพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่ได้มาจาก สภาพความต้องการจำเป็นของคนในชุมชน เมื่อทำการ ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม

มีความรู้ ความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและทักษะปฏิบัติ สูงขึ้นกว่าก่อนเข้ารับการอบรม อีกทั้งแผนการกิจกรรม พัฒนาก็ประกอบไปด้วยสื่อที่มีความเหมาะสม กิจกรรม ที่จัดมีความหลากหลายทั้งภาคความรู้ ภาคปฏิบัติ การ อภิปราย การทำงานกลุ่ม การสะท้อนคิดแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทำให้เกิดแนวทางใหม่ๆ ในการพัฒนาความรู้ ความคิด และทักษะ ผู้ให้การพัฒนา หรือวิทยากร สามารถถ่ายทอด ให้คำชี้แนะ ชี้แจง เป็นที่ปรึกษาได้ เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงทำให้ผลการทดลองใช้หลักสูตร เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับยุทธวิธีการ พัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ การอภิปราย ประกอบด้วยการบรรยาย และการสนทนาโต้ตอบ การฝึกปฏิบัติ ประกอบด้วย การสังเกต การสาธิต ภาคสนามวิธีการกลุ่ม ประกอบด้วย การประชุมเชิง ปฏิบัติการ การสัมมนา การประชุมกลุ่มย่อย วิธี สร้างสรรค์ความคิด ประกอบด้วยสถานการณ์จำลอง การระดมสมอง (UNESCO, 1986, p.9) และสอดคล้อง กับลักษณะสำคัญของการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐาน (UNESCO, 1986, p.13) เป็นการฝึกอบรมที่เริ่ม โดยโรงเรียนหรือถ้าเป็นการเริ่มจากภายนอกก็จะต้อง เกิดจากการทำงานร่วมกันกับทางโรงเรียน บนพื้นฐาน ความต้องการของครูและโรงเรียนนั้นๆเป็นการฝึกอบรม ที่เกิดขึ้นภายใต้การนำของครูแกนนำในโรงเรียนหรือ โดยส่วนกลางระดับประเทศ ระดับจังหวัด หรือ บุคคลภายนอก มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผน การ นำไปใช้และการประเมินเป็นการพัฒนาที่เกิดจาก ข้อเสนอของทุกคนและเป็นกิจกรรมที่เกิดจากการทำงาน ร่วมกันตามความต้องการของส่วนร่วม เป็นการทำงาน ตามบทบาทหน้าที่หรือกระบวนการจัดการที่ได้รับความ เห็นชอบจากทุกคนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาครูครู และ ดำเนินการพัฒนาเป็นเฉพาะโรงเรียน ซึ่งผลวิจัยที่ค้นพบ ในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการทดลองใช้หลักสูตร เสริมสร้างสมรรถนะการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของศุภรัตน์ มิ่งสมร (2554) ที่พัฒนาหลักสูตรบนฐานคิดของการ เสริมสร้างสมรรถนะหลังการพัฒนาผู้เข้ารับการพัฒนามี สมรรถนะการประเมินสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ

ผลการประเมินผลหลักสูตร

การนำไปใช้ประโยชน์ พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้กับโรงเรียนทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนทั่วไปเกี่ยวกับด้านการวัดและประเมินผลจะมีสภาพปัญหาที่เหมือนกัน และไม่เฉพาะครูฝ่ายประถมศึกษาเท่านั้น ครูระดับอื่นๆ สามารถเข้าร่วมการพัฒนาได้ เพราะสาระของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นกลางและเป็นมาตรฐานมีทฤษฎีรองรับที่ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมประสงค์ เสนารัตน์ (2552) กล่าวถึงปัญหาด้านการประเมินผลการเรียนรู่ว่า ใช้ผลการประเมินไม่ตรงวัตถุประสงค์การประเมิน คิดว่าคะแนนจากการสอบเป็นข้อมูลที่ใช้เพื่อการประเมินผลการเรียนรู้อย่างดี และกรณีปัญหาการวัดและประเมินผลที่เกิดจากการวัดประเมินผลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในมุมมองของครูผู้สอน พบปัญหาเกี่ยวกับการวัดประเมินผล มีดังนี้ 1) มีความสับสนในคำศัพท์ต่างๆ ที่อยู่ในหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ขาดความมั่นใจในวิธีการปฏิบัติของการวัดประเมินสภาพจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทคนิคการวัดและวิธีประเมิน

วิธีการของหลักสูตร พบว่า เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาและเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะปฏิบัติและคุณลักษณะที่ดีให้เกิดแก่ผู้เข้ารับการพัฒนาได้ กิจกรรมที่จัดในหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการพัฒนา มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ เนื่องจากวิธีการที่ได้มาของหลักสูตรนั้นมีกระบวนการพัฒนาที่อิงหลักวิชาการ และใช้ข้อมูลพื้นฐานความต้องการจำเป็นเป็นส่วนสำคัญของการสร้างหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับยุทธวิธีการพัฒนาครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ การอภิปราย ประกอบด้วยการบรรยาย และการสนทนาโต้ตอบ การฝึกปฏิบัติ ประกอบด้วยการสังเกต การสาธิต ภาคสนาม วิธีการกลุ่ม ประกอบด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การประชุมกลุ่มย่อย วิธีสร้างสรรคความคิด ประกอบด้วยการสนทนาจำลอง การระดมสมอง (UNESCO, 1986, p.9)

การยอมรับทางการศึกษา พบว่า หลักสูตรฉบับนี้ในมุมมองทางการศึกษาสามารถเป็นที่ยอมรับทั่วไปได้ในหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน หรือสถาบัน

ทางการศึกษาทั่ว ๆ โดยเฉพาะเนื้อหาสาระของหลักสูตรเป็นเนื้อหาที่มาจากทฤษฎี เอกสาร ตำรา อ้างอิง และเชื่อถือได้ และกระบวนการพัฒนาตามหลักสูตรฉบับนี้ใช้หลักของ โรงเรียนเป็นฐานจึงใช้ได้ในทุกๆ หน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพลสันต์ โพธิ์ศรีทอง (2541, หน้า 73) เป้าหมายของความสำเร็จที่เป็นที่ยอมรับในการพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ 1) พัฒนาครูประจำการโดยยึดภารกิจของครูที่ปฏิบัติในโรงเรียนเป็นฐานการพัฒนา 2) นำเอาภารกิจวิธีการทำงานกระบวนการทำงาน ตลอดจนเป้าหมายการปฏิบัติงานของครูมาเป็นเนื้อหาสาระกระบวนการและกิจกรรมในการพัฒนาครูด้วยการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการพัฒนา 3) เป้าหมายของการพัฒนานอกจากจะให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างสัมฤทธิ์ผลแล้วการพัฒนาจะต้องส่งผลให้เกิดต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรงและพร้อมการนั้นการพัฒนาจะต้องเกิดผลกระทบในทางบวกต่อโรงเรียน และชุมชนด้วย 4) การพัฒนาครูประจำการต้องไม่นำครูออกมาจากวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมการปฏิบัติงานประจำของครู เพื่อให้นักเรียนได้รับการเรียนเต็มหลักสูตรไปพร้อมกับตัวครูได้รับการพัฒนา 5) การพัฒนาครูยุคใหม่ ต้องทำให้ครูรู้สึกศรัทธา มีความสุข มีส่วนร่วมได้ใช้ความคิด วิเคราะห์ ได้ลงมือปฏิบัติจริง และเห็นคุณค่าของการทำกิจกรรม

ผลที่เกิดแก่องค์กรหรือหน่วยงาน พบว่า บุคลากรของโรงเรียนที่เข้ารับการพัฒนา มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในด้านการประเมินผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ผู้บริหาร บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลประเมินเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนจัดการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าหลักสูตรพัฒนาขึ้นจากสภาพที่ต้องการของกลุ่มเป้าหมาย จึงทำให้เกิดแรงจูงใจ และเจตคติที่ดี จึงทำให้เห็นถึงความสำคัญการพัฒนาตามหลักสูตรที่มีต่อองค์กร ดังนั้นผลที่เกิดย่อมเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาสมรรถนะของ David C. McClelland (1973, หน้า 127) ที่ว่าแรงจูงใจ/เจตคติ (Motive/Attitude) เป็นแรงจูงใจ หรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือความสำเร็จขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูประถมศึกษาฉบับนี้ถือเป็นหลักสูตรต้นแบบ ดังนั้นผู้ที่ให้นำหลักสูตรฉบับนี้ไปใช้กับครูกลุ่มอื่นควรมีการศึกษาสภาพความต้องการจำเป็น และสภาพปัญหาของครูกลุ่มนั้นๆ ก่อนใช้หลักสูตร

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลหลักสูตรด้วยวิธีการสนทนากลุ่มได้ข้อมูลเชิงลึกซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ หากมีการประเมินด้วยวิธีเชิงปริมาณควบคู่กันไป จะทำให้ได้ทราบประสิทธิผลของหลักสูตรละเอียดขึ้น ซึ่งอาจใช้วิธีการที่ต่างจากการประเมินผลหลักสูตรที่ผู้วิจัยใช้ เช่น อาจประเมินโดยวิธีเชิงระบบหรืออาจประเมินตามแนวคิดของเคริกแพททริกส์ เป็นต้น

1.3 ผลการวิจัยพบว่า การติดตามหลังการทดลองใช้หลักสูตรด้วยการพบกลุ่มย่อย ด้วยการสนทนา ซักถามแบบไม่เป็นทางการ โดยมีครูวิชาการและหัวหน้าสายชั้นเป็นครูพี่เลี้ยงของแต่ละกลุ่มย่อย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และได้แนวทางปฏิบัติที่ง่ายสำหรับการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะและกระบวนการพัฒนาที่

ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเนื้อหาอื่น ๆ หรือกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาประสิทธิผลต่อผู้เรียนหลังจากครูได้รับการพัฒนาตามหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับครูประถมศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2.3 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ทั้งวิทยากรภายในสถานศึกษา และวิทยากรภายนอก ซึ่งไม่ได้ประเมินว่าระหว่างวิทยากรภายในและวิทยากรภายนอกมีผลต่อการพัฒนาหรือไม่ ดังนั้นควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการ

พัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานระหว่างการใช้วิทยากรแกนนำในโรงเรียน กับวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่กรุณาให้ความเมตตาในการให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งสอน และชี้แนะ ตลอดจนให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ และหลักสูตร จนทำให้งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์ รวมทั้งขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรโรงเรียนที่เป็นฐานในการวิจัยที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยด้วยสมัครใจ และความเต็มใจ จนทำให้งานวิจัยเสร็จสมบูรณ์และได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- บุญส่ง ไทญ์โต. (2552). "ใครทำให้เกิดปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้". สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2557, จาก <http://play.kapook.com/http://tbn3.google.com/>
- ประสงค์ สกุลช่าง. (2544). ความเข้าใจ สภาพปฏิบัติและปัญหาในการวัดประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., ราชภัฏมหาสารคาม: มหาสารคาม.
- พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง. (2551). การพัฒนาครูประจำการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานและมุ่งผลให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง. วารสารราชภัฏกรุงเทพฯ. 4(8): 72-74.
- ไพศาล ไกรสิทธิ์. (2549). การศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร และเทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2552). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์การสนทนา. 4(10), 13-14.

- ศุภรัตน์ มิ่งสมร. (2554). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, พิษณุโลก.
- ส.วาสนา ประवालพฤกษ์. (2548). คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเรื่องหลักการและเทคนิคการประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : เดอะ มาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเมนท์ จำกัด.
- สภาการศึกษา. (2552). สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สมประสงค์ เสนารัตน์. (13 ธันวาคม 2552). ปัญหาในการประเมินผล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2556, จาก <http://www.learners.in.th/file/tigermsu/assesssment.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). คู่มือครูโครงการสนับสนุนการฝึกอบรมครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : นโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคู่มือเพื่อปฏิบัติการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : แคนดิด มีเดีย.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2555). การพัฒนาศักยภาพครูและศึกษานิเทศก์ทางการวัดและประเมินผล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- อรุณ โยธสิงห์. (2546). ความเข้าใจ สภาพปฏิบัติและปัญหาในการวัดประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของครูผู้สอนในโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

McClelland, David. C. (1973). Test for competency, rather than intelligence. *American Psychologists*, 17(7), 57-83.

UNESCO. (1986). *School based in service training : A hand book*. Regional office for education in Asia and Pacific.